

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ
ΣΤΗ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ
(από τὰ περιεχόμενα τοῦ τεύχους)

ΤΑ ΝΕΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1984

Τά Νέα τῶν Φίλων 4/1984

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	1	Μηνύματα
Ἐπί τῆ ζωῆ τοῦ Μουσείου	2	Νέα ἀποκτήματα
	4	Ἐκθεση ΚΟΣΜΗΣΙΣ
Ἐπί τῆ δραστηριότητα τῶν «Φίλων»	5	Καπαδοκία
	7	Περιπλάνηση στήν Καπαδοκία - Ὀδοπορικό
	13	Κοινή συνάντηση διοικήσεως - στελεχῶν Μουσείου καί Φίλων
	14	Ἐκδηλώσεις
Μέ τά ξένα Μουσεία	15	Ἑορσπονδία Φίλων Μουσείων METROPOLITAN
	15	
Νά γνωρίσουμε τό Μουσείο μας	16	Διάρθρωση Ἐπιχειρησῶν Μουσείου
	16	Φυλακτικό προσωπικό, βοηθητικό προσωπικό
	16	Τμήμα Συντηρήσεως
	18	Τμήμα χαρακτηριστικῶν καί Σχεδίων
	20	Οἱ «Φίλοι» τοῦ Μουσείου
Ἐπιχειρησιακά	21	Αὔξηση ἐτήσιας συνδρομῆς
	21	Ἡ κίνηση τῶν μελῶν
	22	Ἐκεῖνοι πού φεύγουν
Πωλητήριο	23	

ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Ἄτενίζοντας τό μέλλον μέ αισιοδοξία, παρά τούς δύσκολους καιρούς πού ἡ ἀνθρωπότητα καί ἰδιαίτερα ἡ Πατρίδα μας περνοῦν, τό Μουσεῖο Μπενάκη ὄχι μόνον δέν μείωσε τήν δραστηριότητά του μέσα στό 1984, ἀλλά τήν ἀνέπτυξε ἀκόμη περισσότερο μέσα καί ἔξω ἀπό τήν Ἑλλάδα καί παράλληλα ἐπιδόθηκε σέ μιά σειρά θελιώσεων καί νέων ἔργων ὑποδομῆς πού ὅταν ὀλοκληρωθοῦν θά αὐξήσουν τήν ἤδη σημαντική ἀκτινοβολία του στήν πνευματική ζωή τοῦ τόπου.

Ἦταν σέ λίγες μέρες γίνει γνωστός ὁ ἀπολογισμός τοῦ 1984, τότε ὅλοι θά δοῦμε πόσο γόνιμος καί ἴσως ἀποφασιστικός ὑπῆρξε γιά τό Μουσεῖο μας ὁ χρόνος πού πέρασε.

Ἀπό τή μεριά μας, ἐμεῖς οἱ «Φίλοι», κομμάτι ἀναπόσπαστο τοῦ Μουσείου, θελήσαμε ἐκτός ἀπό τίς καθιερωμένες ἀπό παλιά δραστηριότητές μας νά βοηθήσουμε τήν προσπάθεια πού καταβάλλεται μέ ἔργα συγκεκριμένα.

Θέλουμε νά ἐλπίζουμε πώς ἡ συμπαράστασή μας αὐτή ὑπῆρξε ἀποτελεσματική, τόσο στόν βασικό τομέα τῆς ὑποδομῆς, ὅσο καί στήν ὀρθή προβολή τοῦ Μουσείου στό ἐσωτερικό καί τό ἐξωτερικό. Ἀκόμη, ἡ τακτική - ἐπί ἓνα χρόνο τώρα - τριμηνιαία ἔκδοση τοῦ μικροῦ αὐτοῦ Δελτίου ἀλληλοενημερώσεως τῶν μελῶν μας, πιστεύουμε ὅτι, μέχρι τῆς ἐκδόσεως καί τοῦ ἐπίσημου Δελτίου τοῦ Μουσείου, συμβάλλει στό νά γίνεται γνωστό στό εὐρύτερο κοινό, τό ἔργο πού συντελεῖται στό Μουσεῖο.

Μέ τήν ἐλπίδα ὅτι μέ τήν ἴδια πίστη καί ἐνθουσιασμό θά συνεχισθοῦν καί κατά τό 1985 οἱ καταβαλλόμενες ἀπό ὄλες τίς πλευρές προσπάθειες γιά τήν ὀρθολογική ἀνάπτυξη τοῦ Μουσείου μας, ἡ Σύνταξη τοῦ Δελτίου εὐχεται σέ ὅλους τούς παραλήπτες του:

Καλές Γιορτές.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Νέα 'Αποκτήματα-Επαναπατριsmός Εικόνων

Κατά τή διάρκεια του 1984, ή Βυζαντινή καί Μεταβυζαντινή Συλλογή του Μουσείου Μπενάκη - υπεύθυνη τής όποίας είναι ή άρχαιολόγος κ. Λασκαρίνα Μπούρα - πλουτίστηκε μέ δυό αξιόλογες εικόνες πού παρουσιάστηκαν στόν πλειστηριασμό του οίκου Sotheby's στό Λονδίνο, στίς 8 Νοεμβρίου 1984. 'Η έπιτυχία τής προσπάθειας, όφείλεται σέ μεγάλο βαθμό στή βοήθεια του Γιάννη Πετσόπουλου, συγγραφέα καί άρχαιοπώλη. Οι εικόνες αυτές άντιπροσωπεύουν τίς δυό χαρακτηριστικές τεχνοτροπίες πού χρησιμοποιούν οι ζωγράφοι τής Κρητικής Σχολής στό πλαίσιο του 15ου καί 16ου αιώνα, τή maniera Greca καί τή maniera Italiana.

'Η πρώτη εικόνα άγοράστηκε είς μνήμην 'Ελένης 'Αντωνίου Μπενάκη, καί παρουσιάζει μιά άριστοκρατική Θεοτόκο Πανύμνητο, ένθρονη, θρεφοκρατούσα (98 X 46 εκ.). 'Ο είκονογραφικός τύπος είναι γνωστός άπό τό τρίπτυχο τής 'Αραδίππου στήν Κύπρο, των άρχών του 15ου αιώνα, καί άπό μιά εικόνα τής Συλλογής Περθανά πού έκτίθεται στό Βυζαντινό Μουσείο. 'Ο τοπικός καθαρισμός αύτής τής εικόνας άποκάλυψε τίς πυκνές διαγώνιες ψιμμιθίες πού φωτίζουν τό στοχαστικό πρόσωπο τής Θεοτόκου καί τά λαμπερά χρώματα των ένδυμάτων μέ τήν αύστηρή γεωμετρική πτυχολογία, χαρακτηριστικά πού φανερώνουν έξοχο ζωγράφο, ίσως των άρχών του 15ου αιώνα.

'Η δεύτερη εικόνα παρουσιάζει τή Θεοτόκο Γαλακτοτροφούσα, μεταξύ δύο άγγέλων (76 X 95,5 εκ.). Τό θέμα ήταν ιδιαίτερα άγαπητό στήν 'Ιταλία τόν 14ον αιώνα καί άπό κεϊ πέρασε στήν Κρήτη, όπου χρησιμοποιήθηκε ιδιαίτερα σέ 'Ιταλοκρητικές εικόνες. 'Ο δυτικός φυσιογνωμικός τύπος τής Παναγίας, τό διάφανο πέπλο της, ή ταινία μέ τά ψευδοκουφικά στό μαφόρι της καί ή μαλακή πτυχολογία των ένδυμάτων τοποθετούν τό έργο στό χώρο των 'Ιταλοκρητικών εικόνων του 15ου αιώνα, ένώ τά έλληνικά συμπληρώματα έπιβεβαιώνουν ότι πρόκειται για έλληνα ζωγράφο. 'Η άγορά αύτής τής δεύτερης εικόνας δέν έχει ολοκληρωθεί. Οι Sotheby's μάς δίνουν έξι μήνες καιρό νά συγκεντρώσουμε τά άπαιτούμενα χρήματα, πού είναι 1.500.000 δρχ. Τό Μουσείο Μπενάκη έλπίζει ότι θά βρεθούν 1.500 φίλοι του νά προσφέρουν άπό 1.000 δραχμές για τόν έπαναπατριsmό αύτής τής ώραίας εικόνας πού άνήκει στήν έθνική καλλιτεχνική μας κληρονομιά.

**Παναγία Γαλακτοτροφούσα
(Ίταλοκρητική 15ου αιώνα)**

Παρακαταθήκη Εικόνων

Τό Νοέμβριο τοῦ 1984, ἡ κ. Ε. Κατσαίτη, Ξεναγός, δέχτηκε νά παρατείνει γιά ἀόριστο χρόνο τό δανεισμό δύο ἀξιόλογων εικόνων τῆς στό Μουσεῖο Μπενάκη. Πρόκειται γιά μιὰ ώραία προτομή τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, 37X30X1 ἐκ., πού ἀποδίδεται στή Σχολή τοῦ Μιχαήλ Δαμασκηνοῦ, τοῦ τέλους τοῦ 16ου ἢ τῶν ἀρχῶν τοῦ 17ου αἰώνα, καί μιὰ μικρότερη εικόνα τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα, 32,5 X 23,5 X 2 ἐκ. Ἑπτανησιακῆς Σχολῆς, πού μπορεῖ νά χρονολογηθεῖ στά τέλη τοῦ 17ου αἰώνα.

Οἱ δύο εἰκόνες ἐκτίθενται στίς νέες προθηκῆς εικόνων τοῦ Ἰσογείου. Τό Μουσεῖο Μπενάκη εὐχαριστεῖ θερμά τήν κ. Κατσαίτη πού μέ τό δανεισμό αὐτό κάνει προσιτές στό εὐρύτερο κοινό δύο εἰκόνες τῆς προσωπικῆς τῆς συλλογῆς.

Ἔκθεση ΚΟΣΜΗΣΙΣ

Τόν Ὀκτώβριο ἔληξε μέ μεγάλη ἐπιτυχία ἡ ἔκθεση «ΚΟΣΜΗΣΙΣ, ἀπό τόν μεταβυζαντινόν κόσμο τῆς ἑλληνίδας», πού ἐγκαινιάστηκε στό Μουσεῖο Τέχνης καί Ἱστορίας στό FRIBOURG τῆς Ἑλβετίας καί πού ὀργανώθηκε ἀπό τό Μουσεῖο Μπενάκη μέ ἀντικείμενα ἀπό τίς συλλογές του.

Ἡ ἔκθεση συγκεντρώνει φορεσιές, κοσμήματα καί ἐξαρτήματα τῆς γυναικείας φορεσιάς καί κεντήματα τοῦ σπιτιοῦ, ἀντιπροσωπευτικά δείγματα τῆς κοσμικῆς τέχνης πού ἄνθισε στίς ἑλληνικές περιοχές στά χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, ἀπό τήν Κύπρο ἕως τήν Βόρεια Ἡπειρο, ἀπό τίς ἑλληνικές πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἕως τά Ἐπτάνησα.

Ἡ παραπάνω ἔκθεση πρόκειται σύντομα νά παρουσιασθεῖ στό Museum für Völkerkunde στή Βασιλεία τῆς Ἑλβετίας ἀπό τόν Μάρτιο ἕως τόν Αὐγουστο τοῦ 1985.

Στή συνέχεια προβλέπεται νά μεταφερθεῖ καί σέ ἄλλες μεγάλες πόλεις τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ ἔκθεση αὐτή ὀργανώθηκε στά πλαίσια τῶν πολιτιστικῶν ἀνταλλαγῶν ἀνάμεσα στήν Ἑλλάδα καί στήν Ἑλβετία. Ἐτσι, προγραμματίζεται νά παρουσιασθεῖ στό Μουσεῖο Μπενάκη μιὰ ἔκθεση, κυρίως ἀπό τίς συλλογές τοῦ Μουσείου Τέχνης καί Ἱστορίας τοῦ FRIBOURG, μέ ἔργα δυτικῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης, πού εἶναι ἐλάχιστα γνωστή στό εὐρύτερο ἑλληνικό κοινό.

ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ

Ήταν παληά επιθυμία μας νά συμπεριληφθεῖ καί ἡ Καππαδοκία στό πρόγραμμα ταξιδιῶν μας στό ἐξωτερικό.

Μετά τίς ἐπιτυχημένες μας ἐπισκέψεις - προσκυνήματα στίς ἐκκλησίες τῆς Ὀχρίδας (1978), στήν Κωνσταντινούπολη (1981), στό Σινά (1983) στό Βυζαντινὸ Ἴνστιτούτο τῆς Βενετίας καί τήν Ἑλληνική Κοινότητα στήν Τεργέστη (1984), ἀποφασίσαμε νά ἀποτολμήσουμε καί τήν Καππαδοκία.

Ἡ πείρα ἀπό τά προηγούμενα ταξίδια θά βοηθοῦσε πολύ ἀλλά βέβαια δέν θά ἐπαρκοῦσε. Ἐνα ταξίδι μακρινό, στά βάθη τῆς Ἀνατολῆς, σέ μιά χώρα ὄχι ἰδιαίτερα ἐξελιγμένη τουριστικά, ἀπό μιά ομάδα πού ἔχει ἰδιομορφίες στή σύνθεσή της καί στά ἐνδιαφέροντα τῶν μελῶν της, παρουσίαζε προβλήματα πού ἔπρεπε προσεκτικά νά μελετηθοῦν γιατί ἡ εὐθύνη μας ἀπέναντι στά μέλη πού θά μετεῖχαν ἦταν μεγάλη. Ἀκόμα καί οἱ κλιματολογικές συνθήκες τῆς περιοχῆς ἔθεταν περιορισμούς στήν ἡμερομηνία πραγματοποιήσεως.

Χρειάστηκε νά ζητήσουμε καί νά διασταυρώσουμε πληροφορίες ἀπό πολλές μεριές. Ἀπό Ἕλληνες καί ξένους φίλους μας πού εἶχαν ἐπισκεφθεῖ τήν Καππαδοκία καί ἀπό τά καλλίτερα ταξιδιωτικά μας γραφεῖα. Ἐπίσης κρίναμε σωστό νά ἐρθοῦμε σέ ἐπαφή μέ τόν Πρέσβυ μας στήν Ἄγκυρα.

Τό θέμα τῆς ξεναγήσεως ἔπρεπε νά τεθεῖ σέ ἄλλη βάση. Ἡ πείρα μᾶς ἔχει διδάξει ὅτι στά ταξίδια κυρίως τοῦ ἐξωτερικοῦ, οἱ συνηθισμένες ξεναγήσεις συχνά δέν εἶναι τοῦ ἐπιθυμητοῦ γιά μᾶς ἐπιπέδου. Στό ἐξωτερικό, γίνεται συχνά διαστρέβλωση ἀκόμη καί ἱστορικών γεγονότων, σκοπιμα ἢ ἀπό ἀγνοία, ἀπό τοὺς ντόπιους ξεναγούς.

Στήν περίπτωση τῆς Καππαδοκίας σταθήκαμε τυχεροί γιατί ἡ κ. Νότα Παντελεάκη, γνωστή καί ἀπό σειρά μαθημάτων της στήν ΧΕΝ καί ἀπό τήν ἐμπειρία της ἀπό προηγούμενα ταξίδια της στήν Ἀνατολία, μπόρεσε νά συνοδεύσει καί ξεναγήσει τήν ομάδα, καί νά συνεργασθεῖ στενά μαζί μας καί μέ τό γραφεῖο «ΟΡΙΖΩΝ» γιά τόν προγραμματισμό τῶν διαδρομῶν, σημείων διανυκτερεύσεων κλπ.

Κατά τήν διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ στά ἀξιοθέατα τῆς περιοχῆς, δέν χρειάστηκε νά γίνει καμμιά μεταβολή στό ἀρχικό πρόγραμμα.

Στήν ἐκδρομή μετεῖχαν οἱ κ.κ. Α Ἄγγελουπούλου, Φ. Ἀντωνιάδου, Ι. Βερροιοπούλου, Ε. Βίθυνου, Π. Βλάχκαλη, Ε. Γαβριήλογλου, Π. Γούτου, Μ. Δεκαρίστου, Μ. Διαμαντίδου, Μ. Εὐθυμιάδου, Ι. Καψάλη, Χρ. Κοντώση, Εὐφ. Κοσμοπούλου, Δ. Κότσικα, Ε. Κυριλλοπούλου, Σ.

καί Π. Κωνσταντακάτου, Μ. Μαντζούνη, Μ. Ξηρομερίτου, Γ. Παλαιολόγου, Ν. Παντελεάκη, Ντ. καί Ι. Πεσμαζόγλου, Γ. Σπέντσας, Ζ. Σπυρομήλιου, Ρ. Τσαρούχα, Μ. Φλώρου, Χρ. καί Ι. Χούρσογλου.

Ταξιδεύοντας μέ τό πούλμαν τοῦ ἄριστου τουρκικοῦ τουριστικοῦ γραφείου «Dutlil», μέ τό ὅποιο ὁ «ΟΡΙΖΩΝ» συνεργάσθηκε γιά τήν πραγματοποίηση τῆς ἐκδρομῆς, μέσα στά ἐντυπωσιακά τοπία τῆς Καππαδοκίας, οἱ μετέχοντες εἶχαν τήν εὐχαρίστηση ταυτόχρονα νά παρακολουθοῦν μέσω τοῦ μικροφώνου μιά ἀστεῖρευτη σειρά «διαλέξεων» τῆς δικῆς μας ξεναγοῦ, πού τούς μετέφερε μέ τρόπο συναρπαστικό, χιλιάδες χρόνια πίσω, σέ ἐποχές πού τό πέρασμα λαῶν ἀπό τό μεγάλο αὐτό σταυροδρόμι τῆς Ἀνατολίας, ἔχει ἀφήσει ἴχνη πολιτισμῶν μεγάλων, ἀλλά καί ἐρείπια εἰσβολῶν.

Ἄνεξιτήλη ὑπάρχει καί ἡ σφραγίδα τοῦ δικοῦ μας πολιτισμοῦ καί τῆς παρουσίας πληθυσμῶν ἑλληνικῶν. Καμμιά φορά, στίς περιπτώσεις αὐτές, τό ταξίδι γινόταν προσκύνημα, ἰδίως ὅταν τά ἴχνη ἀγγιζαν καί ἡ μνήμη ζωντάνευε νωπά ἀκόμη ἔθνικά μας γεγονότα.

Σύγχρονα οἱ μετέχοντες προσπάθησαν νά γνωρίσουν καί τή σημερινή Τουρκία. Στό Ἰκόνιο, στήν Καισάρεια, στό ÜRGÜP στήν Ἄγκυρα ἀλλά καί στά μικρά τά μέρη τριγύρισαν στούς δρόμους καί στά παζάρια. Στά παζάρια γλέντησαν τά μάτια τους τά σακιά μέ τά πολύχρωμα, μυρωδάτα μπαχαρικά, τόν παστοურμα, τά χιλιάδες ὄσπρια καί σάρια. Παντοῦ συνάντησαν φιλικότητα καί εὐγένεια. Ὅλο καί κάποιος ἦταν πού τούς πρόσφερε ἄλλοτε κρασί, ρακί ἢ τσαϊ. Καί στά μικρότερα μέρη ἔφαγαν θαυμάσια. Ἐνα θράδου σέ μιά βιοτεχνία χαλιῶν, καθισμένοι ὀλόγυρα γνώρισαν τήν τέχνη καί τά χίλια εἶδη τῶν χαλιῶν καί τῶν κιλιμιῶν τῆς Ἀνατολίας. Μέ τούς Τούρκους συνοδούς στό Πούλμα ἔγιναν φίλοι. Δέν θά ξεχάσουν τήν εὐγενική ξεναγό Σύλβια, τό ἐξαιρετικό ὄδηγό Ἀλύ-ἐφέντιμ καί τόν ἐξυπηρετικό καί μικροσκοπικό Τσεγκίς πού τούς περιέβρεχε μέ τήν μεγάλη μπουκάλια κολώνιας.

Τελευταῖος σταθμός στό δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς ἦταν ἡ Ἄγκυρα μέ ἐπίσκεψη στό ἀξιόλογο ἀρχαιολογικό Μουσεῖο τῆς καί τά ἄλλα ἀξιοθέατα τῆς πόλεως.

Μιά εὐγενική καί ἰδιαίτερα ἐγκάρδια δεξίωση τοῦ Πρεσβευτοῦ μας στήν Ἄγκυρα καί τῆς κυρίας Τ. Κωνσταντοπούλου πρὸς τιμὴν τῶν «Φίλων» τό τελευταῖο θράδου στήν Ἑλληνική Πρεσβεία ἤρθε νά ἐπισφραγίσει κατὰ τόνκαλλίτερο τρόπο μιά ἀπό τίς πιό ἐπιτυχημένες περιοδίες τῶν «Φίλων» στό ἐξωτερικό.

Στόν Πρεσβευτή καί τήν κ. Τ. Κωνσταντοπούλου καί ὄλους ὄσους συνετέλεσαν στήν πραγματοποίηση τοῦ ταξιδιοῦ αὐτοῦ ἀπίευθύνουμε ἀκόμη μιά φορά τίς θερμότερες εὐχαριστίες μας.

Περιπλάνηση στην Καππαδοκία

Ὀδοιπορικό

Γιά μᾶς τοὺς "Ελληνες τὰ ταξείδια στοὺς τόπους ὅπου ἐξήσαν καὶ πού ποτίστηκαν γιὰ αἰῶνες πολλοὺς ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ παράδοση καὶ τὸν πολιτισμό, εἶναι προσκόνυμα.

Ἡ Καππαδοκία ἔχει καὶ κάτι πρόσθετο: εἶναι ἡ « Ἀνατολή» μὲ ὅλη τὴν τὴν μαγεία. Ἀπὸ ἐδῶ ἔρχεται ὁ Ἅγιος Βασίλης, ἀδιάσπαστο χαρούμενο κομμάτι τῶν παιδικῶν μας χρόνων, ἀπὸ ἐδῶ καὶ τὸ Μαγικό Χαλί, ὁ Ἄλαντίν μὲ τὸ Λυχνάρι καὶ οἱ 1001 νύχτες. Ἐδῶ ἐξ ἄλλου γεννήθηκε ὁ θρυλικὸς Διγενῆς Ἀκρίτας πού εἶχε μητέρα Χριστιανὴ καὶ πατέρα Μουσουλμάνο.

Γιὰ τὴν Καππαδοκία ξεκινήσαμε ὅλοι μὲ τὴν ἴδια προσμονὴ τῆς γοητείας πού θὰ βρῖσκαμε καὶ ἡ Καππαδοκία δέν μᾶς ἀπαγοήτευσε. Κανείς μας ὅμως δέν ἦταν δυνατόν νά ὑποπτευθεῖ πόσο μεγάλη θὰ ἦταν αὐτὴ ἡ γοητεία πού μᾶς συνόδευε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ σέ ὅλο τὸ ταξεῖδι, ἐγίνε δέ μεγαλύτερη πρὸς τὸ τέλος ὅταν πιά γνωρίζαμε ὅτι εἴχαμε τὴν τύχη μιᾶς ξέχωρης ἐμπειρίας.

Φθάσαμε ἀεροπορικὰ στὴν Ἀγκυρα μὲσω Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπὸ ἐδῶ μὲ τὸ πούλμαν θὰ προχωρήσουμε Ν.Α. στό δρόμο πού ὁδηγεῖ στὰ Ἀνατολικά σύνορα τῆς Τουρκίας γιὰ τὸν πρῶτο μας σταθμό τὸ ΑΣΚΕΡΑΪ. Τὸ ὄροπέδιο τῆς Ἀνατόλιας βρίσκεται στὰ 1.000-1.200μ. Ἡ Καππαδοκία εἶναι στὴν καρδιά τοῦ ὄροπέδιου. Σχηματίζει τρίγωνο πού ἀπὸ βορρᾶ ὀρίζεται ἀπὸ τὸν Ἄλυ ποταμό, δυτικά ἀπὸ τὸ ἈκσεραΪ, στὸν νότο καὶ τὴν Νίγηδ καὶ στὴν ἀνατολὴ ἀπὸ τὴν Καισάρεια. Τὴν Καππαδοκία διασχίσαμε ἀπὸ τὴν δύση πρὸς τὴν ἀνατολὴ μὲ κέντρα τῶν περιηγήσεών μας τὸ ἈκσεραΪ, τὸ Νεβσεχίρ καὶ τὴν Καισάρεια.

Ὁ ἐκπληκτικὸς αὐτὸς χώρος ὀφείλει τὴν μοναδικὴ στὸν κόσμο σημερινὴ μορφή του ἀρχικά στίς σεισμικὲς δονήσεις πού πρὶν ἀπὸ ἑκατοντάδες χιλιάδες χρόνια δημιούργησαν τὴν ὄροσειρὰ τοῦ Ταύρου καὶ λίμνες ἄλμυροῦ νεροῦ, καὶ κατόπιν στίς ἐκρήξεις δύο μεγάλων ἠφαιστίων τοῦ Χάσανταγ (3.400μ) καὶ τοῦ Ἀργαίου (3.850μ) πού κάλυψαν μὲ λάβα μιὰ ἔκταση 4.000 τ.μ. Ὅταν τὰ ἠφαιστεια ἔσβυσαν ἡ διάθρωση τῆς γῆς γιὰ αἰῶνες ἀπὸ τὸν ἀέρα, τὴν βροχὴ καὶ τὸ χιόνι ἀλλὰ καὶ ἡ ἀλλοίωση τῶν βράχων πού λόγω τῆς ποικίλης σύστασής τους γινόταν σέ διαφορετικὸ χρόνο, δημιούργησαν τὸ σημερινὸ σεληνιακὸ καὶ ἐξωκοσμικὸ τοπίο.

Στὸν ὀριακὸ χώρο πού βρίσκεται ἡ Καππαδοκία συναντιόταν καὶ ἀλληλοεπηρεάζονταν γιὰ χιλιάδες χρόνια οἱ πολιτισμοὶ καὶ οἱ θρησκείες τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσης. Ἐδῶ γίνεται ἡ ἔνωση τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς θρησκείας μὲ τίς τοπικὲς μυστηριακὲς καὶ

έκτασιακές λατρείες, μέ τόν 'Ιρηνικό μονοθεϊσμό καί άργότερα μέ τόν Χριστιανισμό καί τόν Μωαμεθανισμό.

Σ' αὐτόν λοιπόν τόν χώρο, στό έσωτερικό τῶν παράξενων πέτρινων όγκων, στίς πλαγιές τῶν λόφων - τῶν κοιλάδων, μέσα στά φαράγγια, ὑπάρχουν έκατοντάδες μεγάλες καί μικρές έκκλησίες, κελλιά καί κατοικίες - όλα λαξεμένα στή μαλακιά πέτρα. Αὐτή εἶναι ἡ χριστιανική Καππαδοκία μέ όλα της τά πρόσωπα - παλιοχριστιανική, βυζαντινή, αὐτοκρατορικά κομψή ἢ άσκητική, περιθωριακή, πολυεθνική.

Στήν Δυτική Καππαδοκία κάτω στό εἰδυλλιακό φαράγγι τοῦ Περιστρέμματος, (IHLERA), πού διασχίζει ό ποταμός MELENDIZ, στίς άπότομες πλευρές εἶναι λαξεμένες δεκάδες άπό έκκλησίες: μικρές, μεγαλύτερες κι' άλλες πού άνήκαν σέ τεράστια μοναστικά συγκροτήματα, πολυόροφα καί δαιδαλώδη.

Οί τοιχογραφίες τῶν έκκλησιῶν αὐτῶν δείχνουν τί αληθινά πολιτιστικό μωσαϊκό ἦταν τό Βυζάντιο εκεί στήν 'Ανατολή.

Κομψές φιγούρες καί θαυμάσια ζωγραφισμένα πρόσωπα Κων/ πολιτικής έμπνευσης, άρμενικές επιδράσεις, αρχιτεκτονικές καί ζωγραφικές, μαγικές φόρμουλες, χρώματα αλλόκοτα, μυστικιστικές παραστάσεις μέ ρίζες στήν Συρία, τήν Μεσοποταμία, τήν Αἴγυπτο. Οί τοίχοι εἶναι γεμάτοι παραστάσεις άπό σκηνές τῶν έπισήμων Εὐαγγελίων, αλλά καί άπό πλῆθος άλλες άπό όλα τά άπόκρυφα - τά έλληνικά, συριακά, άρμενικά, άραβικά.

Πιο άνατολικά, στίς κοιλάδες πού άνοίγονται άκτινωτά άπό τό URGUP - τό Βυζαντινό Προκόπιον - ἡ ποικιλία μνημείων καί άτμόσφαιρας εἶναι έντυπωσιακή. Στήν Ξερή, στενή καί άπομονωμένη κοιλάδα τοῦ ZELVE, τοποθετοῦνται χρονολογικά τά πρώτα χριστιανικά άσκητήρια, ἴσως κι' άπό τόν 4ον αἰώνα. Χιλιάδες άναχωρητές, εἶτε μόνοι τους, εἶτε σέ κοινότητες ζούσαν στά άτέλειωτα κελλιά πού εἶναι λαξεμένα στίς πλαγιές τῆς κοιλάδας. Τό μονοπάτι εἶναι δύσβατο καί ἡ άτμόσφαιρα παράξενη, ὑποβλητική. Πολύ κοντά στό ZELVE στό Canusin καί τό MACAN - τῆ Βυζαντινή MATIANH - ό χώρος εἶναι άνοιχτόκαρδος, ἡ κοιλάδα εὐφορη. Έκεί στό CAVUSIN, στήν πλαγιά ενός βράχου εἶναι λαξεμένη μιá έκκλησία, άπό τίς πιό περίφημες. Ζωγραφισμένη όλόκληρη μέ θαυμάσιες τοιχογραφίες τοῦ 10ου αἰώνα, εἶναι καμωμένη πρός τιμήν τοῦ Νικηφόρου Φωκά, τοῦ Καππαδόκη αὐτοκράτορα, άπό τόν Μελία, τόν 'Αρμένη μάγιστρο - έναν άπό τούς μεγάλους άξιωματούχους τῆς στρατιᾶς τοῦ Φωκά.

Κι' όταν κυττάξη κανείς στήν κόγχη τῆς πρόθετης, θά δεἶ, άντί όπως γίνεται συνήθως, άγίους, ἢ άρχαγγέλους, τόν ἴδιο τόν Νικηφόρο Φωκά, τόν λυτρωτή τῆς Καππαδοκίας άπό τούς "Αραβες, ένθρονο άνάμεσα στίς όρθιες φιγούρες τῆς γυναίκας του, τῆς Θεοφανώς, τοῦ

άδελφού του και του πατέρα του. Πουθενά άλλοι δέν έχουμε τέτοια άμεση έπαφή με τό θεοκρατικό Βυζάντιο όπως έδω σ' αυτόν τόν τόπο.

Ή πιό γνωστή άπ' τίς κοιλάδες τής Καππαδοκίας γιατί είναι και ή πιό προσιτή, είναι τό Κόραμα - τό σημερινό GÖREME. Οί λαξευτές εκκλησίες, οί μονές είναι πολλές, ή μιá πλάϊ στήν άλλη. "Άλλες χρονολογημένες άπό τίς τοιχογραφίες τους και τό έσωτερικό τους σχέδιο στόν 10ο και 11ο αιώνα κι' άλλες, άπλές σέ σχήμα χωρίς εικονογράφηση θά μπορούσαν νά άνήκουν σέ όποιοδήποτε άπό τούς 10 αιώνες του Βυζαντίου.

Άπό τίς ώραιότερες είναι ή εκκλησία τών Στεφάνων - ή TOKALI - του 10ου αιώνα, πού συνδυάζει θαυμάσιες σέ χρώμα, κομψότητα και σύνθεση τοιχογραφίες μιās καθαρά Κων/πολίτικης έμπνευσης μ' ένα αρχιτεκτονικό σχέδιο περιέργο και άλλοιιώτικο πού έρχεται κατευθείαν άπό τήν Μεσοποταμία.

Στά νότια του URGUP είναι μιá άλλη κοιλάδα χαμένη πίσω άπό σειρές χαμηλών, γυμνών θουνών, τό Soganlı dere. Έκεί μπορεί νά δεί κανείς και τίς μοναδικές στήν Καππαδοκία εκκλησίες πού είναι λαξεμένες όχι μόνο σάν έσωτερικός χώρος αλλά και άπό έξω σάν όγκος, έτσι ώστε νά δίνεται ή έντύπωση πέτρινων κτιρίων. Είναι τρεις στήν σειρά, τίς λένε KUMBELI και οί τρούλοι τους είναι έντονα κωνικοί σάν τών Άρμενικών εκκλησιών.

Έκεί πίσω άπό κάτι τεράστιους βράχους και λαξεμένη μέσα σ' έναν άπ' αυτούς βρίσκεται μιá μικροσκοπική εκκλησούλα - ή Άγία Βαρβάρα. Ίστορημένη στις πολύ άρχές του 11ου αιώνα επί βασιλείας Βασιλείου Βουλγαροκτόνου είναι ή ώραιότερη του SOGANLI.

Συγκεντρωμένες στήν ίδια περιοχή, ή Άγία Βαρβάρα του SOGANLI, ή εκκλησία στό CAVUSIN του Νικηφόρου Φωκά, ή TOKALI στό Κόραμα και του KILICLAR είναι άπό τά ώραιότερα δείγματα τέχνης όλόκληρης τής Μακεδονικής Αναγέννησης, τής λαμπρότερης ίσως έποχής του Βυζαντίου.

Οί Έλληνικοί πληθυσμοί έζησαν στις πόλεις και στά χωριά τής Καππαδοκίας μέχρι τό 1924 όπότεν και έφυγαν για τήν Ελλάδα. Αύτοί ήταν οί τελευταίοι Έλληνες πού εγκατέλειψαν τήν Μικρά Άσία, ύστερα άπό 3000 χρόνια.

Τό 633 οί Άραβες νικούν τούς Βυζαντινούς και κατακτούν τήν Καππαδοκία. Είναι μόλις 11 χρόνια άπό τό 622 τό έτος τής Έγίρας. Ό Μωαμεθανισμός εξαπλώνεται εξαιρετικά γρήγορα. Πολλοί Καππαδόκες εξισλαμίζονται και για περίπου 100 χρόνια στρατοί βυζαντινών και Άράβων πάνε και έρχονται στήν γή τής Καππαδοκίας. Για νά προστατευθούν οί πληθυσμοί κατεβαίνουν κάτω άπό τήν γην και

φτιάχνουν τίς υπόγειες πόλεις. Τό ΚΑΥΜΑΚΛΙ (΄Ανακού) είναι μία από τίς υπόγειες πόλεις, σκαμμένη κάτω από τήν γή στόν κούφιο καί μαλακό ήφαιστειογενή βράχο. Έχει 8 πατώματα καί βάθος 70 μ. Συγκοινωνεί μέ τό γειτονικό DERINKUYU (Μαλακωπή) μέ στοά 9 χλμ. Έχει πλατείες, έκκλησίες, πηγάδι, πατητήρι, φούρνους. Ένα τέλειο σύστημα εξαερισμού πού ρυθμίζεται μέ πολλούς άγωγούς επάνω στό έδαφος καί κρατά τήν θερμοκρασία μόνιμα, χειμώνα, καλοκαίρι, στους 17 βαθμούς. Τό θέαμα είναι πολύ έντυπωσιακό χωρίς όμως νά είναι εύχάριστο.

Τήν νύχτα τό θερμόμετρο από τούς 27 βαθμούς τής ημέρας κατεβαίνει στους 8. ΄Η ζεστασιά του ώραιου ξενοδοχείου, τό έξαιρετικό άσπρο κρασί τής Καππαδοκίας καί ή καλή συντροφιά τελειώνουν τίς τόσο έντυπωσιακές μέρες.

΄Ο δρόμος από τό ΄Ικόνιο στην Καισάρεια είναι σπαρμένος μέ Καραβανσεραΐ πού έκτισαν γιά νά προστατεύσουν τούς εμπόρους καί τούς ταξειδιώτες σί Σελτζούκοι. Αύτός είναι ό δρόμος πού άκολούθησε ό Μάρκο Πόλο γιά νά φθάσει στην Κίνα. Είναι ό δρόμος των Καραβανιών γιά τήν Περσία, ό δρόμος του μεταξιού..... Τά Καραβανσεραΐ προμήθειαν τούς ταξειδιώτες μέ τροφή καί στέγη, δωρεάν γιά τρεις μέρες. ΄Υπήρχε τζαμί, χαμάμ καί πολλές φορές βιβλιοθήκη. Τό Σουλτάν - Χάν στό όποιο σταματάμε μοιάζει μέ κάστρο.

Κτίστηκε τό 1229 καί είναι ένα από τά ώραιότερα καί καλλίτερα διατηρημένα.

Στό ΄Ικόνιο γνωρίζουμε καλλίτερα τούς Σελτζούκους Τούρκους καί τήν θαυμάσια τέχνη τους. Σάν κατακτητές ήρθαν από τήν Κεντρική ΄Ασία τόν 11 αιώνα καί παρέμειναν κυρίαρχοι γιά σχεδόν 200 χρόνια έως ότου άπορροφήθηκαν από τούς ΄Οθωμανούς. ΄Ιδρύνουν στην Καππαδοκία τό Σουλτανάτο του Ρούμ καί διαλέγουν γιά πρωτεύουσά τους τό ΄Ικόνιο. Τόν 13ον αιώνα, πραγματοποιείται μία μεγάλη πολιτιστική άνθιση μέ τήν συγκέντρωση πολλών θρησκευτικών ήγετων, λογίων καί καλλιτεχνών. Μεγάλος μυστικιστής, φιλόσοφος καί ποιητής ήταν ό Τζέλ-αλ-ε-ντιν ΄Ελ Ρούμ ο Μελθανά πού θεωρείται ό ίδρυτής του τάγματος των όρχούμενων δερβισιδων (DERVISH TOURNEUR). Κύρια έκφραση τής λατρείας τους ήταν χορός κυκλικός, έκστασιακός, άπόλυτα έλεγμένος πού άκολουθούσε τήν κίνηση των ουρανίων σωμάτων.

Τό Μαυσωλείο πού έπισκεπτόμαστε είναι μέρος του μοναστηριου του Τάγματος των Μελθεβιδων. Στο τμήμα πού είναι σήμερα μουσειο βλέπουμε θαυμάσια χαλιά, καταπληκτική συλλογή μουσικών όργάνων, χειρόγραφα καί κοράνια, διακοσμημένα λεπτά μέ μεγάλη τέχνη.

Ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς Ἀνατολῆς πού μᾶς περιβάλλει καί ἡ μουσική τῶν δερβισίδων πού μᾶς συνοδεύει μᾶς μεταφέρουν στόν κόσμο τοῦ ὄνειρου, τῆς ποίησης καί τῆς θρησκευτικῆς λατρείας τῆς ἐποχῆς τοῦ ΜΕΒΛΑΝΑ.

Ἡ Τέχνη τῶν Σελτζούκων εἶναι ἐκλεκτική. Φέρνει μαζί της Κεντρο - Ἀσιατικά καί Πέρσικα στοιχεῖα καί παίρνει καινούργια ἀπό τό Βυζάντιο καί τήν Ἰσλαμική Συρία. Γεννιέται ἔτσι μιά καινούργια σύλληψη ἀρχιτεκτονικῆς διακόσμησης, ἐκλεπτισμένης καί ἀρμονικῆς.

Τά Μαουσολεῖα καί οἱ Τουρμπέδες ἔχουν τό σχῆμα τῆς σκηνῆς τῶν νομάδων. Στήν πέτρα σκαλίζονται πρόσωπα καί ζῶα πού διακοσμοῦν ἀκόμα καί θρησκευτικά κτήρια. Στό μουσεῖο Καρατάϊ στό Ἰκόνιο βλέπουμε πλακίδια τῆς ἐποχῆς πραγματικά ἀριστουργήματα πού διακοσμοῦσαν, τζαμίά καί μαουσολεῖα. Ὅρισμένα ἔχουν σχῆμα ἄστρου καί ἄλλα σταυροῦ.

Θαυμάσια εἶναι τά χρώματα, γαλάζιο, τουρκουάζ, μπλέ, μώβ, πράσινο, μαῦρο ἀλλά καί ἄλλα καφέ, κίτρινο, ὄχρα, χρυσό. Τά πρόσωπα ἔχουν σχῆμα στρογγυλό μέ σχιστά μάτια. Τά ζῶα, μυθικά, λεοντάρια, ἀετοί, πῆγασσι, δράκοι καί σφιγγες.

Ἡ Καισάρεια εἶναι ὁ τελευταῖος μας σταθμός πρὶν φθάσουμε στήν Ἀγκυρα. Εἶναι τό ἀνατολικώτερο σημεῖο τῆς Καππαδοκίας. Σήμερα εἶναι μιά μεγάλη ἐπαρχιακή πόλη τῶν 200.000 κατοίκων φανατικά Μουσουλμανική. Στίς μνήμες τῶν Ἑλλήνων ἡ Καισάρεια εἶναι συνδεδεμένη μέ τόν Βασίλειο τόν Μέγα καί τήν μεγάλη ἀνθιση τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς παιδείας τοῦ 4ου αἰῶνα. Εἶναι ὁ 4ος αἰῶνας πού ἀναγνωρίζεται σάν τόν Χρυσό Αἰῶνα τοῦ Ἑλληνικοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ ἐποχή πού οἱ Καππαδόκες πατέρες δημιούργησαν ἕνα νέο τρόπο σκέψης καί ζωῆς ὅπως εἶχε κάνει κάποτε ἡ Ἀθήνα τόν 5ον π.Χ. αἰῶνα. Στά χρόνια τῶν Βυζαντινῶν ἡ Καισάρεια ἦταν πρωτεύουσα τῆς Καππαδοκίας καί σημαντικό στρατιωτικό κέντρο. Εἶναι περίφημα τά τεῖχη τοῦ Ἰουστινιανοῦ πού ἀναστηλωμένα βλέπομε στό κῆτρο τῆς πόλης.

Στήν Καισάρεια ἐπισκεπτόμαστε τό τζαμί Χονάτ - Χατούν μέρος συγκροτήματος κτηρίων τῆς ἐποχῆς τῶν Σελτζούκων. Παχιά χαλιά εἶναι στρωμένα στό δάπεδο καί ἐπανωτές καμάρες ὀδηγοῦν μέσα στό τζαμί ὄλο καί βαθύτερα. Ἐχει σημάνει ἡ ὥρα τῆς προσευχῆς, οἱ πιστοί καθισμένοι σταυροπόδι προσεύχονται. Εἶναι ἀπόλυτη ἡ σιωπή, ἀπόλυτη ἡ γαλήνη:

Ἀνάμεσα στά κέντρα τῆς Βυζαντινῆς Καππαδοκίας βρίσκουμε ἔντονη τήν μαρτυρία τῆς τελευταίας Ἑλληνικῆς παρουσίας, Μετά τήν κατάληψη τῆς ἀπό τοὺς Σελτζούκους, στά τέλη τοῦ 11ου αἰῶνα,

ή Καππαδοκία πέρασε όλη τήν φοβερή περίοδο τής άναταραχής και τών νομαδικών επιδρομών.

"Όσοι απέμειναν όχι άπλώς γιατί επέζησαν, αλλά γιατί ούτε έφυγαν κι ούτε έξιλαμίσθηκαν, άποτέλεσαν τή βάση του Έλληνικού Χριστιανικού Πληθυσμού τής Καππαδοκίας. "Άνθρωποι μέ πάθος προσκολλημένοι στις ρίζες τους, κι όταν άκόμη πολλοί άπ' αυτούς έχαναν τήν έλληνική λαλιά και τουρκοφωνούσαν. Ήταν πολλά τά χωριά τής Καππαδοκίας πού είχαν άλλα περισσότερο κι άλλα μικρότερο έλληνικό πληθυσμό. Άπό τά τουρκόφωνα στη Δ. Καππαδοκία, τό σπουδαιότερο ήταν τό Γκελβέρι - ή άρχαία και βυζαντινή Καρθάλη. Χωμένο μέσα σε τρεις μικρές χαράδρες, έχει στο κέντρο σχεδόν, σ' ένα πλάτωμα μιά μεγάλη ώραία εκκλησία άφιερωμένη στον Γρηγόριο τόν Ναζιανζινό και όπου μέχρι τό 1924 φυλασσότανε και τό λείψανό του. Διατηρεί άκόμη πολλά άπό τά σπάνια του 19ου και τών άρχών του 20ου, χαρακτηριστικά δείγματα τής άστικής άρχιτεκτονικής τών οικισμών αυτών τής Καππαδοκίας. Τά σπίτια αυτά, άνεξάρτητα μεγέθους, είχαν έναν μνημειακό χαρακτήρα. Είναι όλο πέτρινα, δίπατα μέ εξέχον στοιχείο τους τήν διακόσμηση τής πρόσοψης. Στοιχεία καθαρά έλληνορωμαϊκά αλλά και νεοκλασσικά, βυζαντινά σχήματα και Ισλαμικές επιδράσεις δημιουργούν συνθέσεις άρμονικές, ενδιαφέρουσες μέ μεγάλη γοητεία.

Τέτοια σπίτια βλέπουμε, εκτός άπό τό Γκέλβερη, στο URGUP στο Άβανος, αλλά κυρίως στην Σινασσό, μιά μικρή πόλη τής Άνατολικής Καππαδοκίας, τό κατ' έξοχήν κέντρο άκτινοβολίας του Έλληνισμού στην περιοχή στις άρχές του 20 αιώνα.

Παίρνουμε τόν δρόμο τής επιστροφής στην Άγκυρα διασχίζοντας πάλι τήν μεγάλη γυμνή πεδιάδα του όροπεδίου τής Άνατόλιας. Για μέρες τώρα δεχόμαστε όπτικά και άκουστικά έναν βομβαρδισμό πληροφορησης. Τά διάφορα κομμάτια τής Ιστορίας του συνταρακτικού τούτου χώρου άρχισαν νά δένουν μεταξύ τους και νά διακρίνονται σαν κομμάτια άπό ένα ενιαίο σύνολο. Δέν είναι μόνο τό Ιστορικό και πολιτιστικό παρελθόν τής Καππαδοκίας πού γνωρίζουμε, ζούμε τήν ίδια ώρα τήν σύγχρονη πραγματικότητα της σαν έπαρχία τής Τουρκίας. Άπ' όλους μας γίνεται μιά μεγάλη προσπάθεια νά γνωρίσουμε νά καταλάβουμε. Οι ψυχολογικές συγκρούσεις, γιατί είμαστε Έλληνες, είναι έντονες και δέν είναι εύκολο νά διαχωρίσουμε τό τότε άπό τό σήμερα, νά συμβιθαστούμε μέ τήν λύπη γιά τίς «Χαμένες Πατρίδες» και νά διατηρήσουμε μιά σωστή κρίση. "Όμως γιά τόν ίδιο λόγο είμαστε και πιό εύαίσθητοι γιά νά καταλάβουμε καλλίτερα.

Όδοιπορικό γραμμένο άπό τίς:
Ζωή Σπυρομήλιου, Νότα Παντελεάκη

Κοινή συνάντηση διοικήσεως - στελεχών Μουσείου και Φίλων

Τήν Τετάρτη 26/9/84 πραγματοποιήθηκε για 3^ο κατά σειρά χρόνο η καθιερωμένη πιά έτησια κοινή συνάντηση τής Δ.Ε., του Διευθυντού και των στελεχών του Μουσείου μέ τό Δ.Σ. των «Φίλων».

΄Από πλευράς Μουσείου πήραν μέρος οι κ.κ. Λάμπρος Εύταξιας, Μαρ. Καλλιγās, Ειρήνη Καλλιγā, Ρένα ΄Ανδρεάδη, Μαρίνος Γερουλάνος, Βενιζέλος Λεονταρίτης, Μιχ. Μελάς, ΄Αγγελος Δεληβορριάς, ΄Αγγελική Μηνιάτη, Ειρήνη Γερουλάνου, Εύη Γεωργιάδη, Φανή Κωνσταντίνου, Μαρίνα Λυκιαρδοπούλου, Κάλυ Μιλάνου, Βίργω Ρωμάνου, Κάτε Συνοδινοῦ, Πίτσα Τσάκωνα, Βαλ. Τσελίκα, Φανή-Μαρία Τσιγκάκου, ΄Ελένη Φίλωνος και Julie Brown.

΄Από τό Δ.Σ. των «Φίλων» οι κ.κ. Γ. Σπέντσας, Στ., Κνιθάκης, Λουκία Δρούλια, Α. Καλλιγās, Μαρία Δοξιάδη, Ν. Βασιλάτος καθώς και τά μέλη τής ΄Επιτροπής ΄Υποψηφιοτήτων κ. Δέσποινα Κότσικα και κ. Α. Βουρλούμης.

Στήν αρχή ό Πρόεδρος των «Φίλων» έξηρε τή χρησιμότητα των έτησιών αυτών συναντήσεων. ΄Η άλληλοενημέρωση επάνω στά προβλήματα του Μουσείου και των επί μέρους Τμημάτων του και ή αξιολόγηση των αναγκών τους σε συνάρτηση μέ τίς δυνατότητες των «Φίλων», όδηγησε κατά τά δύο τελευταία χρόνια στήν ανάληψη και έκτέλεση συγκεκριμένων έργων. ΄Ετσι, ή συμπαράσταση των «Φίλων» μπόρεσε νά γίνει αποδοτικότερη και νά επεκταθεί σε έργα βασικής άκόμη ύποδομής του Μουσείου.

Στό σύντομο άπολογισμό, αναφέρθηκαν τά έργα τά όποια ανέλαβαν οι «Φίλοι» και έκτελέστηκαν μέσα στό χρόνο πού λήγει, όπως ή ΄Εκθεση ICCROM για τήν προληπτική συντήρηση, ή έναρξη λειτουργίας του Ταμείου Δωρεών - Art Fund, τό τριμηνιαίο δελτίο «Τά Νέα των Φίλων», ή συμμετοχή στή διεθνή όργάνωση Οι Φίλοι των Μουσείων, κλπ.

΄Ο πρόεδρος τής Δ.Ε. του Μουσείου κ. Α. Εύταξιας συνεχάρη και εύχαρίστησε τούς Φίλους για τίς δραστηριότητές τους και εξέφρασε τήν έλπίδα νά συνεχιστεί ή προσπάθειά τους και στό μέλλον μέ τόν ίδιο ρυθμό και μέ ιδιαίτερη έμφαση στόν οικονομικό τομέα, γιατί είναι τό θέμα πού άπασχολεί έντονα τό Μουσείο.

΄Η Γενική Γραμματεῦς κ. Καλλιγā τόνισε τή χρησιμότητα του τριμηνιαίου δελτίου γιατί μέσω αυτού προβάλλεται στό ευρύτερο κοινό ή δράση του Μουσείου και σημείωσε τό έπιμελημένο τής έκδόσεώς του.

Μεταξύ των θεμάτων πού συζητήθηκαν ό ΄Αντιπρόεδρος κ. Μ.

Καλλιγᾶς ἀνέφερε τό θέμα τῆς ἀξιοποιήσεως τοῦ κτήματος Σχοινιά - Μαραθῶνος.

Ὁ κ. Κνιθάκης, ἀντιπρόεδρος τῶν «Φίλων» ἐνημέρωσε τοὺς παρευρισκομένους γιά τή λειτουργία καί ἀποδοτικότητα τοῦ Λογαριασμοῦ Δωρεῶν τῶν Φίλων - ART FUND.

Ὁ κ. Σπέντσας ἀνέπτυξε τήν ἀνάγκη τῆς ὀργανώσεως καί εἰδικότερα τῆς μηχανοργάνωσεως (Computers) τοῦ Μουσείου στό συντομότερο δυνατό χρόνο.

Ὁ Διευθυντής τοῦ Μουσείου κ. Δεληβορριάς καί ἡ ὑπεύθυνη τῆς Βιβλιοθήκης κ. Τσάκωνα ἀνέπτυξαν τήν ἀνάγκη συντηρήσεως καί ἀναδιοργάνωσεως τῆς Βιβλιοθήκης.

Ἐπίσης ἄλλοι ἐκ τῶν παρισταμένων ὑπευθύνων Τμημάτων, ἔθιξαν εἰδικότερα θέματα τῆς ἀρμοδιότητάς τους.

Τελικά ἀποφασίστηκε:

- ἐπειδή τό ἔτος 1985, ὅπως ἀνέφερε ὁ κ. Δεληβορριάς, θά εἶναι γιά τό Μουσεῖο τό «ἔτος Βιβλιοθήκης», ἡ ἔμφαση στή συμπαράσταση τῶν «Φίλων» στό Μουσεῖο νά δοθεῖ στόν τομέα αὐτόν μέ τήν ἀνάθεση μερίμνη τῶν Φίλων, σέ εἰδικούς μιάς συστηματικῆς μελέτης γιά τή συντήρηση καί ἀναδιοργάνωση τῆς Βιβλιοθήκης.
- ἡ κατάρτιση ἐνός σχεδίου λειτουργίας τοῦ Λογαριασμοῦ Δωρεῶν - Art Fund ἀπό ὀλιγομελῆ Ἐπιτροπή ἐκπροσώπων τοῦ Μουσείου καί τῶν Φίλων καί
- ἡ συνέχιση τῆς συμπαραστάσεως τῶν «Φίλων» στίς ἐκάστοτε παρουσιαζόμενες ἀνάγκες τῶν διαφόρων τμημάτων τοῦ Μουσείου, ἀναλόγως καί τῶν οικονομικῶν δυνατοτήτων τῶν «Φίλων».

Ἐκδηλώσεις ἀπό 1/10/1984 ἕως 31/12/1984

Ἐκδρομή στήν Καπαδοκία μέ Ξεναγό τήν κα Νότα Παντελεάκη. Συμμετοχή 29 ἀτόμων. Διοργάνωση ἐκδρομῆς Γραφεῖο «ΟΡΙΖΩΝ» (3-10 Ὀκτωβρίου 1984).

Ἐκδρομή στό Βόλο - "Ἅγιο Λαυρέντιο Πηλίου - Μουσεῖο Θεόφιλου. Ξεναγός στό Μουσεῖο Βόλου ἡ Ἄρχειολόγος κα Ἄδρίμη. Συμμετοχή 33 ἀτόμων. Διοργάνωση ἐκδρομῆς Γραφεῖο «Συρίγος TRAVEL» (12-14 Ὀκτωβρίου 1984)

Ξεναγήση γιά τά νέα Μέλη στό Μουσεῖο Μπενάκη μέ Ξεναγό τήν Ἄρχειολόγο Δίδα Κάτε Συνοδινοῦ. Συμμετοχή 22 ἀτόμων. (7 Νοεμβρίου 1984).

Ἐπίσκεψη στήν Ἐκθεση «500 χρόνια Δυτικο-Εὐρωπαϊκῆς Χαρακτικῆς» μέ ὀμιλητή τόν κ. Μαρίνο Καλλιγᾶ, Ἀντιπρόεδρο τοῦ Μουσείου Μπενάκη καί τ. Διευθυντή τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης. Συμμετοχή 32 ἀτόμων. (14 Νοεμβρίου 1984).

Ἐκδρομή στή Ναύπακτο - Γαλαξειδί Ἰτέα, μέ ξεναγό τήν Ἀρχαιολόγο κα Ροδούλα Σταθάκη στό Μουσείο τοῦ Γαλαξειδίου. Συμμετοχή 19 ἀτόμων. Διοργάνωση ἐκδρομῆς Γραφεῖο «Συρίγος TRAVEL» (16-18 Νοεμβρίου 1984).

Ξενάγηση γιά τά μέλη μας στό Μουσείο Μπενάκη, μέ τή Δίδα Κάτε Συνοδινοῦ (5 Δεκεμβρίου 1984)

Ἐπισημαίνεται ὅτι ἡ ἀρχαιολόγος Δεσπονίς Κάτε Συνοδινοῦ θά ξεναγεῖ τά μέλη μας ἀπό 12-2 μ.μ. τήν πρώτη Τετάρτη κάθε μηνός. Εἰδικά ἀντί τῆς Τετάρτης 2 Ἰανουαρίου 1985 ἡ ξεναγηση θά γίνει στίς 9 Ἰανουαρίου.

ΜΕ ΤΑ ΞΕΝΑ ΜΟΥΣΕΙΑ

Ὁμοσπονδία Φίλων Μουσείων τοῦ Καναδά

Ὁ Πρόεδρος τῆς ΔΟΦΙΜ καί Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Καναδικῆς Ὁμοσπονδίας Φίλων Μουσείων κ. Edward E. Boyeg σέ μήνυμά του πού δημοσιεύθηκε στό τελευταῖο δελτίο τῆς Ὁμοσπονδίας κάνει ἐκκλήση γιά τήν ἐγγραφή ὡς μελῶν Νέων στούς Συλλόγους Φίλων Μουσείων τοῦ Καναδά.

Ἐπίσης ἀναγγέλλονται δύο ἐκδρομές, μεταξύ ἄλλων, στήν Ἑλλάδα, ἡ πρώτη ἀπό 26.4 - 12.5.1985 ἀπό τούς ἐθελοντές τοῦ Royal Ontario Museum καί ἡ δεύτερη ἀπό 24.4. - 13.5.1985 ἀπό τούς Φίλους τῆς National Gallery τῆς Ottawa.

Ὅσοι ἀπό τούς Φίλους ἐπιθυμοῦν νά γνωρίσουν ἀπό κοντά τούς Καναδούς ἐπισκέπτες μας, παρακαλοῦνται νά ἐπικοινωνήσουν μέ τή Γραμματεία μας.

Metropolitan Museum Νέας Ὑόρκης

Ὅπως εἶναι γνωστό οἱ «Φίλοι» ἔχουν συνδεθεῖ μεταξύ ἄλλων Μουσείων τοῦ ἔξωτερικοῦ, μέ τό Metropolitan Museum καί λαμβάνουν τακτικά τίς ἐκδόσεις του.

Ἡ τελευταία ἐκδοση τοῦ Metropolitan εἶναι ἀφιερωμένη στήν ἑλληνορωμαϊκή συλλογή του.

Ἐξ ἄλλου ἀπό τό δελτίο ἐνημερώσεως τῶν μελῶν του προκύπτει ὅτι ἀναπτύσσει μιᾶ ἐξαιρετικά μεγάλη δραστηριότητα καί ὅτι μετέχει ἐντονα στήν πνευματική ζωή τῆς Νέας Ὑόρκης.

ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΣ

Διάρθρωση 'Υπηρεσιών Μουσείου Μπενάκη

Συμπληρώνοντας τόν δημοσιευθέντα στο προηγούμενο τεύχος μας Πίνακα 'Υπηρεσιών Μουσείου, παραθέτουμε πίνακα του φυλακτικού καί του βοηθητικού προσωπικού:

Φυλακτικό προσωπικό: Λάμπρος 'Αντωνόπουλος, 'Εμμανουήλ Βήχος, Σωτήριος Γούλας - αρχιφύλακας, Δημήτριος Δημητρίου, Βασίλειος Ζάχος, Θωμάς Ζάχος, Παναγιώτης Κόλλιας, 'Αθανάσιος Κρέτσης, Εύάγγελος Κυρίτσης, Γεώργιος Μαργαρίτης, Στυλιανός Μαργαρίτης, Γεώργιος Μαύρος, 'Αθανάσιος Μπαρώνης, Μάρκος Ξυδούς, Εύάγγελος Πιστολάς, Γεώργιος Ρόκκος, Νικόλαος Σαββάτης, Μιχάηλ Τουρλός. **Βοηθητικό προσωπικό:** 'Ελένη 'Ανδρουλάκη, Αικατερίνη Μποτσάκη, Μαρία Σκουρλή.

Τμήματα Μουσείου

'Από τό προηγούμενο τεύχος άρχισαμε καί συνεχίζουμε τήν ενημέρωση τών μελών μας μέ τό αντίκειμενο καί τή δραστηριότητα τών διαφόρων τμημάτων του Μουσείου.

Τμήμα Συντηρήσεως

Τό 'Εργαστήριο τής Συντηρήσεως δημιουργήθηκε στο Μουσείο γιά νά βοηθήσει στην επίλυση του προβλήματος που θέτει ή διατήρηση τών έργων τέχνης. Στή μικρή σχετικά διάρκεια τής λειτουργίας του (δέκα χρόνια) καί κυρίως στα πρώτα χρόνια, ή εργασία αντιμετώπιζε πολλές οργανωτικές δυσκολίες, κυρίως ως προς τό θέμα του άπαραίτητου έξοπλισμού που άπαίτησε καί χρόνο καί χρημα πολύ. Χάρη στις προσπάθειες του συμβουλίου καί του διευθυντού, αλλά καί τή συμπαράσταση τών φίλων του Μουσείου μέ διάφορες δωρεές, ή λειτουργία του εργαστηρίου προχωρεί σήμερα μέ ρυθμούς θεαματικούς.

Τό εργαστήριο τής Συντηρήσεως ιδρύθηκε τό 1974, κατ' άρχήν γιά νά φροντίσει τις εικόνες καί τά ξυλόγλυπτα μέ υπεύθυνο τόν κ. Στέργιο Στασινόπουλο. Τό 1977 λόγω τών πολλών εκθέσεων αλλά καί τών αύξημένων αναγκών του τμήματος προσελήφθη καί ή δίσ Καλυψώ Μιλάνου. Παράλληλα θεωρήθηκε άπαραίτητο νά δημιουργηθούν τμήματα καί άλλων ειδικοτήτων, έτσι ώστε νά συντηρούνται αντίκειμενα από μέταλλο, χαρτί καί ύφασμα.

Από τό 1980 άρχισε ή συνεργασία μέ τήν κ. Μαρίνα Λυκιαρδοπούλου γιά τά μέταλλα καί στή συνέχεια μέ τήν διδα Julie Brown γιά τό χαρτί καί τήν διδα Βίργω Ρωμάνου γιά ύφασμα.

Τά τελευταία χρόνια εργάστηκαν έθελοντικά καί έξασκήθηκαν στή συντήρηση άρκετοί νέοι μέ ιδιαίτερο ένδιαφέρον καί Ικανότητες γιά τή φροντίδα τών έργων τέχνης.

Σήμερα, τό εργαστήριο είναι έξοπλισμένο Ικανοποιητικά ώστε ή τόσο υπεύθυνη δουλειά του νά επιτελείται μέ τά άπαραίτητα βασικά όργανα καί εργαλεία. Παρ' όλα αυτά, πάντα υπάρχουν άνάγκες γιά περισσότερα επιστημονικά μέσα, πού σημαίνει καλύτερη έρευνα καί διάγνωση τών αιτίων τής φθοράς.

Η εργασία του συντηρητοϋ πάνω σέ κάθε άντικείμενο πού άναλαμβάνει, χωρίζεται στά εξής στάδια:

—Φωτογραφική άποτύπωση του έργου καί τών φθορών του μέ film slides μαυρόασπρο καθώς καί ειδική φωτογράφηση μέ υπεριώδη καί υπέρυθη άκτινοβολία.

—Ακτινογράφηση μέ άκτίνες Χ

—Διάγνωση καί διερεύνηση μέ διάφορα όργανα καθώς καί εξέταση μέ φυσικές καί χημικές μεθόδους.

Μέ τή βοήθεια τών παραπάνω εξετάσεων άποφασίζεται ή μέθοδος πού θά άκολουθηθεϊ γιά τή συντήρηση του καί άκολουθοϋν πολύπλοκες διαδικασίες πού δέν είναι δυνατόν νά άναφερθοϋν σ' ένα σύντομο σημείωμα.

Όταν ολοκληρωθεϊ ή συντήρηση καί ή άποκατάσταση του έργου γίνεται άκριθής καταγραφή τής εργασίας γιά τό άρχείο του εργαστηρίου. Άλλά καί όταν θά επανέλθει στήν έκθεση του Μουσείου ό συντηρητής παρακολουθεϊ τήν κατάσταση, τό περιβάλλον όπου βρίσκεται (τή θερμοκρασία, τήν ύγρασία, τήν άκτινοβολία πού δέχεται άπό τό φωτισμό κτλ).

Σ' όλα αυτά τά στάδια ή συνεργασία του συντηρητοϋ μέ τόν ειδικό άρχαιολόγο ή τόν Ιστορικό τής τέχνης καθώς καί μέ άλλους συντηρητές είναι συνεχής καί στενή.

Τό εργαστήριο του Μουσείου Μπενάκη συνεργάζεται χρόνια τώρα μέ τό κέντρο πυρηνικών έρευνών «Δημόκριτος» σέ πολλές ειδικές έρευνες, πού δέν είναι δυνατόν νά γίνουν στό Μουσείο.

Φέτος σέ συνεργασία του κ. Καρακάλου άπό τόν Δημόκριτο καί του κ. Pascal Joannes άπό τό IRPA του Βελγίου, ξεκίνησε άπό τόν Φεβρουάριο καί έχει σχεδόν ολοκληρωθεϊ ή άκτινογράφηση τών εικόνων του Μουσείου μέ μηχανήματα του «Δημόκριτου».

Επίσης οι συντηρητές συνεργάστηκαν φέτος μέ τούς ειδικούς

άπεσταλμένους του ICCROM: κ.κ. Gaël de Guichen και Brian Ramer για τις συνθήκες περιβάλλοντος του Μουσείου και τους τρόπους καλύτερης τους.

Τό εργαστήριο δέχεται συχνά επισκέψεις συντηρητών από άλλα Μουσεία της Ελλάδος και του έξωτερικού όπου ανταλλάσσονται απόψεις πάνω σε νέες μεθόδους εργασίας.

Οι συντηρητές του Μουσείου συμμετέχουν τέλος σε πολλά συνέδρια τόσο στην Ελλάδα όσο και στο έξωτερικό, και είναι μόνιμα μέλη των διεθνών οργανισμών IIC και ICOM πού διοργανώνουν σεμινάρια και συντονίζουν την ενημέρωση των μελών τους στην σύγχρονη βιβλιογραφία πάνω σε σχετικά θέματα.

Τμήμα Χαρακτικῶν και Σχεδίων

Τό Τμήμα Χαρακτικῶν και Σχεδίων περιλαμβάνει όλα τά έργα ζωγραφικής και χαρακτικής του Μουσείου, ὅσα εἶναι ἐκτεθειμένα στις αίθουσες και στά γραφεῖα, καθώς και τά μή ἐκτεθειμένα, πού φυλάγονται στο χώρο της Βιβλιοθήκης, συνολικά 5.000 έργα περίπου. Πρόκειται για έργα ἐλλήνων ἢ ἐυρωπαϊῶν ζωγράφων 17ου, 18ου, 19ου και ἐλάχιστα 20ου αἰῶνα μέ ἐλληνικά θέματα. Τά θέματα τῶν ἔργων εἶναι: ἀπόψεις, τοπία, ἀρχαῖα και νεώτερα μνημεῖα, χάρτες, προσωπογραφίες, ἱστορικές παραστάσεις, ἠθογραφίες, ἐνδυμασίες, θρησκευτικές σκηνές, γελοιογραφίες, ἀφίσες τοῦ Α' και Β' Παγκοσμίου πολέμου. Ἐνάμεσα στά ὀνόματα τῶν δημιουργῶν συγκαταλέγονται μεγάλα ὀνόματα ἐυρωπαϊῶν ζωγράφων - περιηγητῶν ὅπως οἱ: J.B. Hilaire, H.W. Williams, W.J. Muller, R.P. Bonington, G. A. Decamps, Sir W. Gell, E. Dodwell, W. Page, J. Skene, A. Schranz, L. Dupré, A. Scheffer, J. Scherer, K.W. von Heydeck, W. von Weiler, J. N.H. Chacaton ὑπάρχουν ἐπίσης και πιά ὀλοκληρωμένες συλλογές ὅπως τῶν E. Lear, J. Cartwright, ἡ μοναδική στόν κόσμο πλήρης ὀειρά τῶν ἐλληνικῶν σχεδίων τοῦ T. Hope, και τό ἀρχεῖο τοῦ ἀρχιτέκτονα Λ. Καυταντζόγλου. Ἡ συλλογή περιλαμβάνει και έργα ἐλλήνων ζωγράφων πού χάραξαν τήν πορεία τῆς νεοελληνικῆς ζωγραφικῆς ὅπως τῶν Ν. Γύζη, Ν. Λύτρα, Φ. Μαργαρίτη, Θ. Βρυζάκη, Ν. Καντουνή καθώς και τήν πλουσιώτερη ἐλληνική συλλογή ἀπό Ἐνθίβολα μεταβυζαντινῶν ζωγράφων. Στή συλλογή χαρακτικῶν ὑπάρχουν δείγματα τῶν περισσοτέρων «ἐλληνικῶν» τυπωμάτων τοῦ 17ου, 18ου και 19ου αἰῶνα ὅπως αὐτά τῶν J. Stuart - N. Revett, L.F. Cassas, O.M. von Stackelberg, H. Hübsch, J. Thürmer, Du Moncel, E. Dodwell, von Hess, K. Krazeisen και ἐλληνικοί χάρτες τῶν L. S. Münster, A. Ortelius, G. Mercator κ.λ.π.

Όργάνωση του ύλικου

Η συγκρότηση του Τμήματος αποβλέπει στη διασφάλιση του ύλικου, παράλληλα με την αξιοποίησή του από την έρευνα. Κύριος στόχος είναι η επεξεργασία του ύλικου έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για μία ουσιαστικότερη επιστημονική του εκμετάλλευση. Τα έργα καταγράφονται σε δελτία όπου, εκτός από τα στοιχεία ταυτότητας του καθενός (άρθρ. εισαγωγής, είδος, ύλη, διαστάσεις, όνομα καλλιτέχνη - χαρακτή, χρονολογία) υπάρχει ή φωτογραφία του και ή ταξιθετική του ένδειξη. Οι Ύδατογραφίες και τα Σχέδια είναι ταξιθετημένα σε φακέλλους - κατά μέγεθος. Τα Χαρακτικά - Λιθογραφίες είναι ταξιθετημένα κατά θέματα και κατά ειδικότερες ενότητες: π.χ. στις «Προσωπογραφίες» τά έργα ταξιθετούνται αλφαθητικά και κατά τό εικονιζόμενο πρόσωπο, στις «Ύπόψεις» κατά τοπωνύμιο, στις «Ένδυμασίες» τοπογραφικά, κλπ. Ένα Γενικό Εύρετήριο καλλιτεχνών με παραπεμπτικούς αριθμούς στά έργα του καθενός είναι στη διάθεση του έρευνητή - επισκέπτη.

Χρήση και χρησιμότητα

Τό Τμήμα επικεφαλής του οποίου είναι ή ιστορικός της τέχνης κ. Φανή - Μαρία Τσιγκάκου, συγκροτήθηκε για να υπηρετήσει τά έκθεσιακά και τά γενικότερα προγράμματα του Μουσείου καθώς και τίς ζητήσεις των έρευνητών, παράλληλα, είναι στη διάθεση κάθε επισκέπτη. Έκτός από την τρέχουσα συμμετοχή στις μουσειακές εκδηλώσεις, ή σε έκθεσιακά και έρευνητικά προγράμματα άλλων ιδρυμάτων, εικονογραφημένες εκδόσεις, τηλεταινίες έρευνας και την παροχή πληροφοριών γύρω από τεχνοϊστορικά θέματα, τό Τμήμα εκτελεί πραγματογνωμοσύνες για λογαριασμό κάθε επισκέπτη. Τό γεγονός ότι τά περισσότερα έργα του Τμήματος δέν είναι εκτεθειμένα και άρα ή ύπαρξή τους παραμένει άγνωστη στό ευρύτερο κοινό, καθιστά επιτακτική την ανάγκη της έκδοσης ενός Σχολιασμένου Κατάλογου της συλλογής. Πρός αυτόν στοχεύουν τώρα οι εργασίες του Τμήματος προκειμένου να προβληθεί ένα ύλικό που είναι - στό σύνολό του - άνεκτίμητο για τούς έρευνητές της ελληνικής τέχνης και ιστορίας.

Σέ προσεχή τεύχη θά δημοσιευθούν ανάλογες πληροφορίες και για τά άλλα τμήματα του Μουσείου.

Οί «Φίλοι του Μουσείου»

Τόν 'Ιούλιο 1957 τριάντα ένας (31) φιλότεχνοι, έχοντας ιδιαίτερους δεσμούς με τό Μουσείο Μπενάκη καί θαυμασμό στό έργο του, ίδρυσαν τούς Φίλους του Μουσείου Μπενάκη. Ήταν τό πρώτο Σωματείο Φίλων Μουσείου πού ιδρύετο στήν Έλλάδα. Σκοπός του «ή ήθική καί ύλική ένίσχυσις καί συμπάρτασις του Μουσείου Μπενάκη πρός επίτευξιν τών σκοπών του».

Ίδρυτικά μέλη ήταν: Άνδρεάδη Ρένα, Βενιζέλου Αικατερίνη, Βλάχκαλη Πηνελόπη, Βουρέκας Έμμ., Γούτος Μιχαήλ, Εύκλείδου Έλένη, Ζάννα Βιργινία, Κανελλοπούλου Λένα, Κανελλόπουλος Άναστάσιος, Κανελλόπουλος Παύλος, Κατερινοπούλου Αικατερίνη, Maxwell Robert, Μαυροκορδάτου Σοφία, Νέζος Παναγιώτης, Σαββίδη Λένα, Σίμου Μαριάνθη, Σινιόσογλου Νίτα, Σαμαρά Λένα, Σπέντσα Μαρία, Σπέντσας Γεώργιος, Σπυριδής Σπύρος, Σπυρίδη, Στουδίτου Ήλέκτρα, Τσάτσος Άλέξανδρος, Παπαδοπούλου Άννα, Ποταμιάνου Έλένη, Χατζηδάκις Μανόλης, Άρλιώτη Λιλή, Άκωβίδου Καίτη, Κοριζή Λένα, Τσάλτας Χρήστος.

Τό Σωματείο διοικείται από έννεαμελές Δ.Σ. εκλεγόμενο από τή Γενική Συνέλευση τών μελών. Κάθε χρόνο ανανεούται τό 1/3 τών μελών του Συμβουλίου καί τά έξερχόμενα μέλη δέν είναι επανεκλέξιμα τουλάχιστον γιά 1 χρόνο.

Τό πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο άπαρτίζετο από:

Άλέξ. Τσάτσο, Πρόεδρο, Βιργ. Ζάννα, α΄ Άντιπρόεδρο, Έλ. Εύκλείδου, β΄ Άντιπρόεδρο, Γ. Σπέντσα, Γενικό Γραμματέα, Άναστ. Κανελλόπουλο, Ταμία, Ρ. Άνδρεάδη, Ι. Γερουλάνο, Β. Μελά, Μ. Χατζηδάκη (έκπρόσωπο Μουσείου Μπενάκη), μέλη.

Πρόεδροι του Δ.Σ. τών Φίλων, έχουν διατελέσει οί Άλέξανδρος Τσάτσος, Άλέξανδρος Άργυρόπουλος, Στέφανος Δούκας, Σοφίκα Δοανίδου, Άνδρέας Βουρλούμης, Γεώργιος Σπέντσας.

Μέ τήν πάροδο τών χρόνων οί «Φίλοι» έχουν γίνει αναπόσπαστο πιά κομμάτι του Μουσείου καί προσπαθούν μέ κάθε τρόπο νά συμβάλλουν στήν ανάπτυξη τών δραστηριοτήτων του Μουσείου καί τήν προβολή του στό έσωτερικό καί στό έξωτερικό.

Ό αριθμός τών μελών του Σωματείου πλησιάζει στά 800 καί οί δραστηριότητές του διαρκώς επεκτείνονται σύμφωνα μέ τίς νεώτερες αντίληψεις περί τής εκπαιδευτικής άποστολής τών Μουσείων. Ή τελευταία πρωτοβουλία του Σωματείου μας ήταν καί ή προσχώρηση στή Διεθνή Όργάνωση Φίλων Μουσείων καί ή συμμετοχή μας στό Διεθνές Συνέδριο στό Παρίσι τόν περασμένο Ίούλιο.

Αύξηση έτησας συνδρομής

Ἡ Γενική Συνέλευση τῆς 11/4/1984 ἀπεφάσισε τὴν αὐξηση ἀπὸ 1.1.1985 τῆς ἑτησίας συνδρομῆς τῶν μελῶν ἀπὸ δραχμὲς 1.000 σὲ δραχμὲς 2.000.

Ἡ αὐξηση αὐτὴ κρίθηκε ἀναγκαία λόγω τῆς γενικῆς αὐξήσεως τῶν τιμῶν καὶ τῶν δαπανῶν ἀπὸ τὴν αὐξημένη δραστηριότητα τῶν Φίλων (ἀνάγκη ἐμμίσθου γραμματέως- ἔστω μερικῆς ἀπασχολήσεως -, συμμετοχὴ σὲ ἔργα ὑποδομῆς τοῦ Μουσείου, ἐμπλουτισμὸς συλλογῶν του, ἔκδοση καὶ δωρεάν ἀποστολὴ στὰ Μέλη τοῦ τριμηνιαίου δελτίου τὰ «Νέα τῶν Φίλων» κλπ).

Σημειοῦται ὅτι οἱ ἐτήσιες συνδρομὲς τῶν μελῶν καὶ οἱ τυχόν δωρεές ἀποτελοῦν τοὺς μοναδικούς πόρους καλύψεως δαπανῶν τῆς λειτουργίας τοῦ Σωματείου μας.

Πρὸς ἀποφυγὴν καταβολῆς δικαιωμάτων εἰσπράξεως τῶν συνδρομῶν, ἔχει καθιερωθεῖ ἡ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὰ μέλη καταβολὴ εἴτε στὰ γραφεῖα τῶν Φίλων (στό Μουσεῖο Μπενάκη) εἴτε μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ εἰς διαταγὴν τοῦ Σωματείου «Οἱ Φίλοι τοῦ Μουσείου Μπενάκη» ὁδὸς Κου.μπάρη 1, 10674 Ἀθήνα.

Παρακαλοῦνται τὰ μέλη, ἐκτιμώντας τὰ παραπάνω καθὼς καὶ τίς γενικότερες οἰκονομικὲς συνθῆκες νὰ καταβάλουν ἔγκαιρα τὴ συνδρομὴ τους.

Ἡ κίνηση τῶν μελῶν

Νέα μέλη

Ὁ ἀριθμὸς τῶν «Φίλων» παρέμεινε ἐπὶ ἀρκετὰ χρόνια σταθερὸς γιατί εἶχε ληφθεῖ ἀπόφαση τοῦ Δ.Σ. νὰ μὴν ὑπερβεῖ τὸν ἀριθμὸ τῶν 600.

Ὁ περιορισμὸς αὐτὸς εἶχε κριθεῖ τότε ἀναγκαῖος γιατί ἡ ἔλλειψη μεγάλων χώρων συγκεντρώσεων στὸ Μουσεῖο δὲν θὰ ἐπαρκοῦσε στὴν περίπτωσι μεγάλῃς προσελεύσεως μελῶν στίς διάφορες ἐκδηλώσεις. Μετὰ τὰ ἔργα ὅμως ποῦ ἐγιναν πρόσφατα στὸ Μουσεῖο καὶ τὴν ἐπανατοποθέτηση ἐκθεμάτων σὲ ἐντοιχισμένες βιτρίνες, δημιουργήθηκε μιά μεγάλη αἴθουσα χωρητικότητας 400 περίπου προσώπων ποῦ δίνει πλέον τὴ δυνατότητα ὀργανώσεως πολυπληθεστέρων, σὲ σύγκρισι μὲ τὸ παρελθόν, συγκεντρώσεων. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀλλὰ καὶ ἡ συγκέντρωση μεγάλου ἀριθμοῦ ἐκκρεμῶν αἰτήσεων

έγγραφης νέων μελών, οι περισσότερες από τις οποίες προήρχοντο από τόν εύρύτερο κύκλο φίλων καί στενών συνεργατών του Μουσείου, οδήγησαν τό σημερινό Διοικητικό Συμβούλιο, στην απόφαση νά αύξησει τό θριο τών 600 μελών στά 800.

Επίσης άπεφασίσθη ή έγγραφή τών νέων μελών νά γίνεται 2 μόνο φορές τό χρόνο, κάθε Μάιο καί Νοέμβριο, καί τοῦτο γιά λόγους εύχερέστερης ένημερώσεως τών καταλόγων, καλύτερης κάθε φορά ύποδοχής τών νέων μελών καί συστηματικότερης πληροφόρησής τους γιά τίς δραστηριότητες τών «Φίλων» καί του Μουσείου.

Κατά τό 1984 έγκρίθηκε από τό Δ.Σ. ή έγγραφή 130 νέων μελών. Έτσι τόν Δεκέμβριο 1984 ό συνολικός αριθμός τών μελών άνέρχεται σέ 733.

Στό προσεχές τεύχος θά αναφέρουμε τά ονόματα τών Νέων Μελών μας.

Έκείνοι πού φεύγουν

Τιμούμε μέ εύλάβεια τή μνήμη τών μελών μας: Λίτσας Άλεξανδράκη, Έλένης Πατρινέλλη, Βέρθας Γεράκη, Πάρης Γεωργατζόγλου, Ίωάννη Καραβίδα, Μιχαήλ Μπενάκη, Μάρκου Νομικού, Άλβέρτου Φωκά, Άγγελικής Τζιάν, Νικολάου Ρεμούνδου καί Νικολάου Κούρση πού χάθηκαν μέσα στό 1984. Στούς συγγενείς τους άπευθύνουμε τά είλικρινή μας συλλυπητήρια.

Γιά τή Λίτσα Άλεξανδράκη πού πρόσφερε πολύτιμες ύπηρεσίες στό Σωματείο μας, δημοσιεύουμε τό μικρό κείμενο πού άκολουθεϊ γραμμένο από ένα «Φίλο» γιατί πιστεύουμε ότι εκφράζει τά αισθήματα όλων εκείνων πού τήν έγνώρισαν.

ΛΙΤΣΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΚΗ

«Μιά ζωή γεμάτη προσφορά σέ έργα εύγενικά καί χρήσιμα. Στά πρώτα της νιάτα, ή όμορφη γελαστή κοπέλα, δέχθηκε πλήγμα βαρύ. Ό μελλοντικός σύντροφος τής ζωής της ό άνθυποσημηναγός Γιάννης Σακελλαρίου πρόσφερε τή ζωή του άναχαιτίζοντας μέ τό εκπαιδευτικό του άεροπλάνο τόν έπιδρομέα, τήν πρώτη ήμέρα του πολέμου του 1940.

Άπό τότε Έκείνη άφιερώθηκε μέ πατριωτική έξαρση στην κοινωνική δράση. Έθελόντρια άδελφή του Ε.Ε.Σ στό διάστημα του πολέμου, στέλεχος τών έξωσχολικών συσσιτίων του ΕΟΧΑ στά χρόνια τής Κατοχής. Άργότερα, όταν ή ειρήνη καί χρόνια δημιουργικά ξαναγύρισαν στον τόπο, συνεδύασε θαυμάσια τήν άρτια νομική

της κατάρτιση με μιὰ επιτυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία σ' ἓνα πνευματικό διεθνή Ὑργανισμό, πού στάθηκε χρήσιμος καί στήν πατρίδα μας, τό Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν. Παράλληλα, παλαιά Ὑδηγός - πρόσφερε ἐθελοντικά τίς ὑπηρεσίες της στό Σῶμα Ἑλληνίδων Ὑδηγῶν, στούς Φίλους τοῦ Μουσείου Μπενάκη καί ὅπου ἄλλοῦ τῆς τό ζήτησαν μέ αὐθορμητισμό καί σπάνια συνεργατικότητα.

Φεύγοντας ἀπό τόν κόσμο τοῦτο, ἄφησε τό φωτεινό παράδειγμα μιᾶς ζωῆς κοινωνικά χρήσιμης καί στούς φίλους της μιὰ ἀνάμνηση ἀξέχαστη καί πολύ ἀγαπητή.

Γ.Σ.»

ΠΩΛΗΤΗΡΙΟ

Αὐτή τή φορά δέν θά μιλήσουμε γιά τά «Νέα» τοῦ Πωλητηρίου, ἀλλά, γιά τά «Παλαιά», ὅταν τό Πωλητήριο ἦταν περισσότερο ἓνας πάγκος παρά μαγαζί.

Ἡ μοίρα, ἡ μάλλον, ἡ αἰώνια στενότης χώρου τοῦ Μουσείου τό ἔρριχνε σχεδόν πάντα κάτω ἀπό κάποια σκάλα, πότε στή μαρμάρινη σκάλα τῆς εἰσόδου (στή μπούκα τῆς πόρτας) καί πότε δίπλα στήν ἐσωτερική σκάλα. Ἄσχετα ὅμως ἀπό τήν ἐκάστοτε θέση τοῦ μαγαζιοῦ-Πάγκου, πίσω του στεκόταν ἀκούραστα ὁ «Κύριος Τάσος» ὁ Τάσος Κεχρᾶς, πού χρόνια ἀτέλειωτα ἐκάλυπτε ὅλες τίς ἀρμοδιότητες τοῦ πωλητοῦ - ταμείου - ἀποθηκαρίου κ.λ.π.

Τά εἶδη λιγοστά-δελτάρια, διαφάνειες, κοσμήματα, βιβλία - καί οἱ πελάτες μετρημένοι. Τήν ἐποχή ὅμως τῶν Χριστουγέννων ἀρχίζε ὁ πυρετός τῆς πωλήσεως τῶν εὐχετηρίων μέ τήν ἐπιλογή, τήν μέτρηση, τό ταίριασμα τῶν φακέλων κ.λ.π.

Τό Μουσεῖο καί τότε πουλοῦσε πολλές δεκάδες χιλιάδες εὐχετήρια.

Ἔτσι ἔζησε γιά πολλά χρόνια τό μαγαζί-πάγκος. Στό μεταξύ ὅμως, τά περισσότερα Μουσεία τοῦ κόσμου εἶχαν φτιάξει πωλητήρια μέ ἀντίγραφα ἐκθεμάτων, δελτάρια, εὐχετήρια, ἀφίσσες, μεταξοτυπίες καί ἄλλα πολλά. Βοηθοῦσαν κάπως μέ τά ἔσοδά τους τά Μουσεία πού τά στέγαζαν καί συγχρόνως ἦταν τά κέντρα μιᾶς προσπάθειας βελτιώσεως τῆς ποιότητας τῶν εἰδῶν τῶν ἐμπνευσμένων ἀπό τά ἐκθέματα τῶν Μουσείων. Εἶναι δύσκολο νά καθορίσει κανεῖς ἀκριθῶς τό πότε γεννήθηκε ἡ ἰδέα ἰδρύσεως καί στό Μουσεῖο Μπενάκη ἑνός Πωλητηρίου. Μία μικρή ομάδα «Φίλων» τό συζητοῦσε ἐπί καιοῦ

καί τελικά τό πρότεινε στόν Διευθυντή καί στή Διοικούσα Ἐπιτροπή τοῦ Μουσείου πού τό υιοθέτησαν ἀμέσως. Αὐτά συνέβαιναν πρὶν ἀπὸ ὀκτώ περίπου χρόνια. Τότε τό Μουσεῖο πρόσθεσε στίς τόσες ἐπιστημονικές, μορφωτικές καί καλλιτεχνικές δραστηριότητές του καί μιὰ μικρὴ μονάδα μέ «ἐμπορική» ἀποστολή.

Τό Πωλητήριο κατέλαβε τίς δύο πρώτες αἴθουσες, κοντά σὴν εἴσοδο, θρῆκε τεχνίτες-συνεργάτες, ἐπίπλωσε τόν χώρο, ἔδωσε τίς πρώτες παραγγελίες, ἐτοίμασε τίς συσκευασίες τῶν εἰδῶν, θρῆκε χώρους γιά ἀποθήκευση καί περίμενε «τόν πρῶτο πελάτη».

Δηλαδή «τόν πρῶτο πελάτη» περίμενε ὁ Τάσος Κεχρᾶς καί ἡ Φωτεινὴ Ρέντα, ἡ ὑπεύθυνη τοῦ Πωλητηρίου ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα τῆς ἰδρύσεώς του καί ἡ Μαρία Μαρινάκη, ὡς βασικὴ συνεργάτις, πού ἀναπληρῶνει τὴν Κυρία Ρέντα ὅποτε λείπει. Στά ὀκτώ χρόνια πού πέρασαν ἐργάστηκαν στό Πωλητήριο ἀρκετές νέες βοηθοί, οἱ περισσότερες ἀπὸ αὐτές συνέβαλαν στὴν ἀνάπτυξη τῆς κινήσεως καί στὴ συνεχῆ αὔξηση τῶν πωλήσεων.

Τό Πωλητήριο εἶναι μιὰ ἀποκεντρωμένη δραστηριότητα μέ ἀνεξάρτητη διαχείριση ὑπὸ τὴν ἐποπτεία Ἐπιτροπῆς ἀπαρτιζομένης ἀπὸ τίς κυρίες Ἀμαλία Μεγαπάνου, Ρένα Ἀνδρεάδη, Φανή Λαμπαδαρίου, καί Ἄρτεμη Κορτέση.

Τό προσωπικό τό ὁποῖο ἀπασχολεῖται στό Πωλητήριο εἶναι τό ἀκόλουθο:

Ἄναστάσιος Κεχρᾶς, Φωτεινὴ Ρέντα Μαρία Μαρινάκη, Σπυριδοῦ-λα Γιαννοπολίτου, Ἄδριανὴ Μούστου καί Εὐαγγελία Κεχρᾶ.

ΤΟ ΠΩΛΗΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

Τό Πωλητήριο τοῦ Μουσείου Μπενάκη διαθέτει σέ μεγάλη ποικιλία: Ἀσημικά, τραπεζομάνδηλα, σέτ φαγητοῦ καί ἄλλα σταμπωτά, βιβλία, κοσμήματα, εἰκόνες κ.ἄ.

Τό φετεινό νόμισμα τῆς Πίττας εἶναι ἀσημένιο ἐπίχρυσο νόμισμα τοῦ Κωνσταντίνου Πορφυρογέννητου τοῦ Χ' αἰῶνα. Τιμὴ ὄρχ. 1.200

ΚΟΥΜΠΑΡΗ 1 - ΑΘΗΝΑ 10674 - ΤΗΛ. 36 11 260

